

❖ PYTIAU NADOLIG

Yr unig Iesu mae'r rhan fwyaf ohonom yn ei adnabod yw Iesu'r preseb a'r bugeiliaid, y seryddion a Herod Fawr. Ac mae teip Herod bob amser yn awyddus i'w adael yn faban diymadferth yn y preseb.

❖ MYFYRDOD Y CAROLAU

Emyn yw hwn sy'n mynegi'r llawenydd a'r gorfoledd sydd ynghlwm wrth y Nadolig:

Awn i Fethlem, bawb dan ganu,
neidio, dawnsio a difyrru,
i gael gweld ein Prynwr c'redig
aned heddiw, Ddydd Nadolig.

Rhys Pritchard, *Caneuon Ffydd* 436

Crynhoir yn yr emyn hwn holl rychwant bywyd a phwrpas gweinidogaeth a marwolaeth Iesu Grist:

Peraidd ganodd sêr y bore
ar enedigaeth Brenin nef;
doethion a bugeiliaid hwythau
deithient i'w addoli ef:
gwerthfawr drysor,
yn y preseb Iesu gaed.

Morgan Rhys, *Caneuon Ffydd* 439

Emyn sy'n gyforiog o gyfeiriadau Beiblaidd sy'n arwain i uchafbwynt o lawenydd:

Haleliwia! Haleliwia!
Aeth i'r lladdfa yn ein lle;
Haleliwia! Haleliwia!
Duw sy'n fodlon ynddo fe:
sain Hosanna i Fab Dafydd,
Iesu beunydd fyddo'n ben;

am ei haeddiant sy'n ogoniant
bydded moliant mwy, Amen.

John Edwards, *Caneuon Ffydd* 448

Fydd hi ddim yn Nadolig heb eiriau Joseph Mohr a thôn Franz Grüber:

Dawel nos, sanctaidd yw'r nos,
cwsg a gerdd waun a rhos,
eto'n effro mae Joseff a Mair;
faban annwyl ynghwsg yn y gwair,
cwsg mewn gwynfyd a hedd,
cwsg mewn gwynfyd a hedd.

T. H. Parry-Williams, *Caneuon Ffydd* 467

Hanes y geni yn ôl Mathew fu'n symbyliad i W. R. P. George fynd ati i gyfansoddi'r emyn hwn:

Ganwyd Iesu'n nyddiau Herod,
ganwyd Iesu'n Frenin nef,
gwelwyd seren yn y dwyrain
oedd yn arwain ato ef.

Rhown ein moliant uwch ei breseb;
 mae'r gogoniant ar ei wŷneb,
 wŷneb Iesu, wŷneb Iesu, Brenin nef.

W. R. P. George, *Caneuon Ffydd* 477

Galwad ar y ffyddloniaid i ddod i ganu a gorfoleddu yng nghreadigaeth y Gair tragwyddol a geir yn yr emyn hwn:

O henffych, ein Ceidwad,
 henffych well it heddiw;
 gogoniant i'th enw drwy'r ddaear a'r nef:
 Gair y tragwyddol
 yma'n ddyn ymddengys:
 O deuwch ac addolwn,
 O deuwch ac addolwn,
 O deuwch ac addolwn Grist o'r nef!

J. F. Wade, *Caneuon Ffydd* 463

❖ MYFYRDOD A GWEDDI

Mae Duw yn dod atom yn aml iawn yn yr annisgwyl:

Gweddïwn:
 Tydi, crëwr yr holl fyd, mewn cadachau!
 Tydi, Arglwydd y greadigaeth yn swpyn gwinglyd, diymadferth!
 Ond dyna hanes y baban hwn o'i grud i'w groes, bob amser yn
 cyflawni'r annisgwyl –

Plygu yn lle torsythu,
 y Meistr, fel gwas bach, yn golchi traed.
 Cerdded yr ail filltir a throi y foch arall;
 maddau'n lle melltithio a charu'n lle casáu.
 Dewis ffôl bethau'r byd a dod i'n plith yn faban heb ei wannach. Amen.

Gareth Maelor

Ar ôl clywed cân yr angylion, awn yng nghwmni'r bugeiliaid i ryfeddu at y peth hwn:

O Dduw ein Tad, clodforwn dy enw am i ti drwy dy ras ymweld
 â'n daear ni yn dy Fab, Iesu Grist.
 Cynorthwya ni y Nadolig hwn i fynd yng nghwmni'r bugeiliaid
 a'r doethion at ei breseb,
 i ryfeddu at dy drugaredd di tuag atom,
 ac i'w addoli ef a ddaeth yn Waredwr i ni.
 Cynorthwya ni, O Arglwydd,
 i wrando o'r newydd ar gân yr angylion
 ac i geisio tangnefedd yn ein byd.
 Gwared ni rhag anghofio, ynghanol ein digonedd,
 y rhai fydd yn dioddef y Nadolig hwn,
 a dysg i ni ein cyfrifoldeb tuag atynt. Amen.

Yng nghwmni'r seryddion awn ninnau i gyflwyno ein rhoddion:

Ein Tad, wrth i ni gofio am y doethion yn dilyn y seren at y crud, gweddiwn am fedru cyflwyno i ti aur ein hufudd-dod, thus gwyleidd-dra, a myrr ein haddoliad, er anrhydedd a gogoniant i ti. Amen.

Frank Colquhoun

Pob Nadolig gweddiwn nad ydym yn anghofio gwir ystyr yr ŵyl:

Arglwydd Iesu, cofiwn dy eni ar y Nadolig cyntaf. Cynorthwya ni i gofio nad oedd lle yn y llety, a chadw ni rhag llenwi'n bywyd fel na byddo lle i ti. Cynorthwya ni i gofio'r stabl, a'r preseb yn grud, a chadw ni rhag chwennyech y cyfoeth, y cysur a'r hawddfyd na chefaist ti mohonynt. Cynorthwya ni i gofio dyfodiad y bugeiliaid a'r doethion a deled y syml a'r dysgedig, y mawr a'r bach yn un wrth dy addoli a'th garu di. Amen.

William Barclay

Wrth baratoi ar gyfer yr ŵyl fasnachol gwyliwn rhag i ni anghofio paratoi ar gyfer yr ŵyl ysbrydol:

Diolchwn i ti, O Dduw ein Tad, am gael dy Fab Iesu Grist yn rhodd, y bu ei ddyfodiad i'r byd hwn yn hysbys gan y proffwydi gynt, ac a gafodd ei eni er ein mwyn mewn gostyngeiddrwydd a thlodi ym Methlehem. Wrth i ni baratoi unwaith eto i ddathlu ei eni, llanw ein calonnau â'th llawenydd di a'th dangnefedd, a galluoga ni i'w groesawu fel ein Hiachawdwr; fel y caiff ynom, pan ddaw eto yn ei ogoniant a'i fawredd bobl wedi'u paratoi ar ei gyfer; yr hwn sy'n byw a theyrnasu gyda thi a'r Ysbryd Glân, yn un Duw, yn awr a hyd byth. Amen.

Frank Colquhoun

Yng nghanol ein llawenydd gwae ni o anghofio'r rhai mewn angen:

Gweddiwn dros y rhai na fedrant deimlo llawenydd y Nadolig am eu bod yn cario beichiau salwch, profedigaeth neu ryw aflwydd arall. Cysura â'th bresenoldeb bawb sydd wedi cael eu gwahanu oddi wrth y rhai a garant. Tyrd â goleuni Crist i'w bywydau trallodus. Amen.

Raymond Chapman